



Vinnande uppsats om privata och kommunala skolor



Martin Andersson, Amelie Karlsson och Olof Nordgren tog emot priset av KEFU:s ordförande Stig Ålund den 3 december i samband med KEFU:s tredje värdevalsseminarium.

KEFUs uppsatspris för läsåret 2007/2008 går till företagsekonomerna Amelie Karlsson, Martin Andersson och Olof Nordgren för magisteruppsatsen "Vad kan kommunala och fristående skolor lära av varandra" – en fallstudie om grundskolors styrning och resursanvändning. Författarna delar på 20 000 kronor.

I juryns motivering sägs bland annat att författarna på ett förtjänstfullt sätt visar att det kommunala skollandskapet har förändrats påtagligt de senaste åren. Uppsatsen belyser också ett intressant kommunalekonomiskt område och är väl genomförd i sin helhet, sägs det vidare.

En av slutsatserna i uppsatsen är att de undersökta skolorna använder

sina resurser relativt lika oavsett skolform. De fristående skolorna har högre kostnader för lokaler och skolmåltider, medan de kommunala skolorna har höga kostnader för administration och andra kommungemensamma tjänster. Det konstateras också att de fristående skolorna planerar mera långsiktigt och att de har en mer affärsmässig syn på verksamheten.

Enligt författarna beror skillnaderna mellan skolformerna främst på att de har olika förutsättningar för att driva verksamheten. De kommunala skolorna anses med sina typiska ettåriga budgetar ha sämre möjlighet att planera långsiktigt. Dessa skolor måste också ha kapacitet att ta emot elever som lämnar friskolorna.

Men de kommunala skolorna skulle trots allt kunna lära sig något av friskolorna, menar författarna. De skulle till exempel kunna ha en egen formulerad vision, lyfta fram sina konkurrensfördelar och marknadsföra sig aktivt för att locka till sig elever.

(forts sida 3)

Centrum för lokal demokrati

Statsvetenskapliga institutionen vid Lund universitet har medverkat till bildandet av Internationellt Centrum för Lokal Demokrati (ICLD) i Visby, som drivs i samverkan med Sveriges Kommuner och Landsting och SIDA.

ICLD finansieras av SIDA genom ett anslag som för den närmaste treårsperioden uppgår till 200 miljoner kronor. Statsvetenskapliga institutionen är representerad i styrelsen genom docent Håkan Magnusson, som under många år har medverkat i olika KEFU-sammanhang.

Verksamheten startar successivt från hösten 2008 för att vara fullt utbyggd i slutet av 2009.

ICLD:s verksamhet vilar på tre ben: det första är partnerskap mellan svenska städer, kommuner och landsting och deras motsvarigheter i länder som omfattas av den svenska biståndspolitiken. Det andra är internationella utbildningsprogram inom "local governance for development". Det tredje benet är kunskaps- och kapacitetsutveckling där forskning och praktik kan mötas.

Statsvetenskapliga institutionen avser nu att bygga upp ett forskningsprogram i samarbete med andra institutioner inom det forskningsområde som ICLD har identifierat, det vill säga frågor kring decentralisering, lokal demokrati och "local good governance" som del i den utvecklingspolitiska agendan.

– Det handlar om centrala problem kring demokratins institutioner, den lokala nivåns roll i samhället, transnationella processer och om utvecklingsfrågor, säger Håkan Magnusson.

Vinnande uppsats	1
Lokal demokrati	1
Högst personligt	2
KEFU:s licentiatstipendium	2
Ledarskap, konst och musik	3
Snart världval i hela landet	3
Kurser och seminarier	4

Högst personligt:

Och aldrig mötas de två?

– om mötet mellan forskning och praktik

Tomas Bergström
Statsvetenskapliga institutionen



Vad kan egentligen forskningen erbjuda praktikerna? KEFU ska kunna fungera som en brygga mellan universitetet och det omgivande samhället. Metaforen antyder att det finns en vallgrav eller, som jag hört beskrivas i ett annat sammanhang, en dödklyfta (!) mellan de två.

Vi sägs prata olika språk vilket kan medföra kommunikationssvårigheter. Vi sägs ha olika typer av kultur: en kultur av reflektion i motsats till en handlingsinriktad kultur (även om vissa elaka personer menar att politik präglas mer av prat än handling). Det kan verka som vi kom från skilda planeter.

Naturligtvis är detta överdrivet och vi kan lära saker av varandra. Vilka råd kan då forskare ge praktiker? Tja, ibland får man känslan av att det är "Red Bull-lösningar" som efterfrågas. Forskare ska komma med en quick fix som, liksom i reklamen, "ger dig vingar". Enkla, snabba lösningar som omedelbart kan omsättas i handling. Personligen tror jag forskare är betydligt bättre på att komplicera saker och ting i den meningen att man kan påvisa att: "Det är inte så enkelt som du tror".

Inte heller tror jag man ska förvänta sig att forskarna sitter inne med monopol på kunskaper; typ att tolka den "da Vinci kod" som avslöjar tillvarons yttersta hemligheter. Praktiker är inte helt hjälplösa utan forskningsresultat, forskningen måste hela tiden visa sin relevans.

Ibland kan dock forskningsresultaten komma till omedelbar användning

på ett sätt som forskarna har blandade känslor inför. Resultaten används på det politiska slagfältet för att slå varandra i huvudet med. Forskningen har uppenbart relevans, men kanske enbart för att den råkar passera de åsikter man redan hade.

Mer positiva bilder av vad forskningen kan bidra med är förståelsen av spelets regler, en möjlighet att generalisera praktikernas upplevelser, en möjlighet att förändra genom att i grunden tänka på nya sätt. Forskarna kan ge nya ramar att behandla gamla välkända problem i.

Möjligen är min favoritmetafor att forskarna kan tillhandahålla en karta över labyrinter. Det finns många vägar att gå för att hitta lösningar på problem och vilken väg som är rätt är ofta svårt att veta. Vi forskare kan inte påstå att lösningar är enkla att hitta men vi kan peka på genvägar och varna för återvändsgränder.

Jag är dock personligen tveksam till den föreställning som fått stor spridning: nämligen att det alltid finns en "best practice". Bästa lösningar är beroende av kontext i tid och rum. Det som var sanning i går är lögn i dag. Det som fungerar på IKEA fungerar inte nödvändigtvis på socialkontoret. Dessutom, inte minst viktigt, kommuner och landsting är politiskt styrda verksamheter. Därav följer en annorlunda logik.

De "bästa" lösningarna kommer inte alltid att segra. Beslut kan bygga på känslor, fördomar eller tillfälliga moden i stället för "fakta". Beslut är inte alltid samordnade och utan inre

motsägelser. Beslutspunkten är inte alltid slutet på diskussion och ifrågasättande. En politisk rationalitet råder.

Vissa försök kan naturligtvis göras att undandra beslut från den politiska sfären med argumentet att minska amatörismen i beslutsfattandet. Men, liksom krig är för allvarligt att lämna till generaler, är många frågor beroende av folklig förankring.

Vi måste acceptera den komplexa politiska beslutsprocessen och lära oss hantera den. Därvid kan vi forskare som sagt erbjuda kartor men inte tvinga praktikerna att använda dem. Möjligtvis kan vi påtala när de håller kartan upp och ned! KEFU utgör i sammanhanget ett utmärkt forum för att dela ut labyrintkartor och förklara hur de kan användas.

*Tomas Bergström,
Docent
Statsvetenskapliga institutionen
Lunds universitet*

Ny KEFU-stipendiat

Alexander Paulsson har fått KEFUs licentiatstipendium för forskning inom det kommunala området. Han har också nyligen antagits till doktorandstudier på företagsekonomiska institutionen på Ekonomihögskolan i Lund.

–I första hand kommer jag att studera stora offentliga projekt, speciellt ESS – European Spallation Source, som möjligen kommer att förläggas till Lund. Nu börjar det närma sig ett avgörande om lokaliseringen, men hela processen innan beslutet är mycket intressant att studera, säger Alexander Paulsson, som blev klar med sin ekonomutbildning i våras.

(forts sida 3)

(forts från sida 1)

De skulle också kunna se över vilka kostnader som kan betraktas som strategiska.

Det påpekas också att de undersökta friskolorna var kommunala när de startade och att detta kan vara en anledning till att det framförallt verkar vara de kommunala skolorna som kan lära sig något av de fristående och inte tvärtom. De fristående skolorna har ju redan lärt sig av de kommunala.

Författarna är också noga med att understryka att deras poäng inte är att alla skolor borde privatiseras. Däremot menar de att förutsättningarna för de kommunala skolorna skulle kunna förbättras så att de kan fortsätta att vara ett attraktivt alternativ i en allt hårdare konkurrens. De budgetmässiga förutsättningarna kan skolorna naturligtvis inte själva påverka – de beslutas av politikerna.

– Verkligen roligt att vi vann det här priset, säger Amelie Karlsson. Kommunal ekonomi är intressant på många sätt. Det är något vi alla både använder och bidrar till, så det är ju också angeläget att skattepengarna används på ett så bra sätt som möjligt.

(forts från sida 3, "Ny KEFU...")

Nu ska ska han dock först avsluta sitt fem månader långa traineeuppehåll i Bryssel, där han arbetar inom finansavdelningen på EU-kommisionens generaldirektorat för miljö. Tanken är att doktorandstudierna ska påbörjas i början av mars.

– Jag började på allvar intressera mig för public management när jag studerade statsvetenskap, säger han. Statsvetenskapliga institutionen har också ett projekt med inriktning på stora offentliga projekt, så det kan säkert bli en tvärvetenskaplig vinkling på projektet. Det ska bli mycket spännande!

Ledarskap, konst och dans

Den 25 november höll det välkända amerikanska forskarparet Janet och Robert B. Denhardt ett KEFU-seminarium under rubriken "Konsten att förändra och hantera kriser i organisationernas värld".

Robert B. Denhardt inledde med att tala om ledarskap, som han – till skillnad från management – menar mer kan betraktas som konst än som vetenskap. Detta visade han också med flera exempel från konsten, musiken och dansen.

Han betonade bland annat hur viktigt det är med rytm i ledarskapet och sjöng själv ett par melodier med enklare och svårare rytm – som deltagarna fick försöka klappa takten till – för att visa att det lätt kan bli förvirrat när man möter okända eller oväntade rytmer.

Janet Denhardts anförande handlade om organisationers förmåga att återhämta sig från en kris, något alla organisationer förr eller senare går igenom.

Hon menar bland annat att de organisationer som klarar detta bäst har lättare att bygga upp resurser och kapacitet så att de så att kan anpassa sig och ställa om sig när något oväntat händer. Organisationens återhämtningsförmåga blir också bättre genom att styra med fokus på anpassning och omställning i stället för traditionell styrning genom direktiv och hierarki.



Robert och Janet Denhardt är verksamma vid Arizona State University.

Snart vårdval i hela landet

Vid ett KEFU-seminarium om utvecklingen av vårdval i Sverige framkom bland annat att regeringen med största sannolikhet kommer att lägga fram ett lagförslag som innebär fria vårdval inom primärvården i alla landsting år 2010.

Seminariet leddes av professor Anders Anell och förste talare var Toivo Heinsoo, regeringens utredare i vårdvalsfrågor. Han berättade om utredningens två första delbetänkande, varav det andra kom helt nyligen. Slutbetänkandet kommer i oktober nästa år. Klart är i alla fall att det kommer ett lagförslag om vårdval i hela landet.

Magnus Kåregård från Region Skånes hälsovalskontor berättade om den modell för vårdval som kommer att införas i Skåne under namnet Hälsoval Skåne. Den skånska modellen liknar den som redan införts i Halland, men det finns också skillnader. Exempelvis kommer vårdpengen i Skåne att riskjusteras efter vårdtyngd och socioekonomi i stället för enbart ålder.

Även Västra Götalandsregionen är på gång att införa en vårdvalsmodell och om detta arbete berättade regionens utredare Bengt-Göran Olausson. Västra Götalands modell påminner till stora delar om den skånska och halländska.

Olausson tog också upp hur de offentliga aktörerna kommer att agera när vårdval införs. De kommer rimligen också att vilja marknadsföra sig och han menade att det är viktigt att de regelverket anpassas så att de också kan erbjuda konkurrenskraftiga villkor för de anställda. Det skulle till exempel inte vara omöjligt att ha en tjänstebil hos en offentlig vårdgivare, menade han.

Nytt från KEFU-Skåne utges av Rådet för kommunalekonomisk forskning och utbildning i Skåne

Ansvarig utgivare:

Stig Ålund, ordf KEFU

Redaktion:

Mats Brangstrup (red), Ulf Ramberg,

Mikael Hellström

Adress:

KEFU, Institutet för ekonomisk forskning, Lunds universitet

Box 7080

220 07 LUND

tel: +46 46 222 49 60

e-post: KEFU@kefu.se

Upplaga: 5 100 ex.

Tryck: Grahn's, 2008

V.g. meddela ev. adressändring till
KEFU-Skånes sekreteriat
E-post: kefu@kefu.se, fax: +46 46 222 42 16

Läs gärna våra rapporter!

Här är några av våra senaste titlar:

Vårdval i primärvården

Rapport 2008:1

Skånsk livskraft – hur styridéer växer fram

Rapport 2007:2

Ekonomens många ansikten

Rapport 2007:1

Allt mer omöjliga kommunala uppdrag

Rapport 2005:2

Utförligare lista med priser
finns på www.kefu.se

Beställ en egen kurs!

En möjlighet att skraddarsy en utbildning efter egna önskemål inom områden som strategi, organisation och ledarskap, politisk styrning, ekonomistyrning, redovisning och juridik.

Kontakta oss för närmare information.

Seminarier våren 2009

KEFU-dagen

Tid: Torsdagen den 14 maj

klockan 12.00

Plats: Crafoordsalen, Holger Crafoords

Ekonomi-centrum I, Lund

Närmare detaljer meddelas senare

Utvärdering av vårdvalsreformer

Medverkande:

Anders Anell, professor, Företagsekono-

miska institutionen, Lunds Universitet,

Gert Paulsson, ek dr, Företagsekonomiska

institutionen, Lunds Universitet, m. fl.

Tid och plats meddelas senare

PUCK 2009

En ny PUCK startar till våren. För mer information titta in på KEFUs hemsida.

Om du är intresserad, hör gärna av dig till Mikael Hellström!

Kurser våren 2009

Ekonomi för icke-ekonomer

Medverkande:

Caroline Hellström, adjunkt, *Ulf Ramberg*, ek dr och *Mikael Hellström*, Företagsekonomiska institutionen, Ekonomihögskolan vid Lunds Universitet.

Tid och plats meddelas senare

Balanserat styrkort och god ekonomisk hushållning

Medverkande:

Ulf Ramberg, ek dr, *Mikael Hellström*, Företagsekonomiska institutionen, Ekonomihögskolan vid Lunds Universitet

Tid och plats meddelas senare

Utbildning för förtroendevalda om Kommunal ekonomi och politik

Syftet med denna utbildning är att ge en bred kunskapsmässig grund inom framförallt ekonomi och statsvetenskap i syfte att underlätta tillvaron för den som engagerat sig i det politiska arbetet.

För mer information om kurser och seminarier
kontakta Mikael Hellström. Telefon 046-222 78 20

E-post: mikael.hellstrom@kefu.se

Eller besök www.kefu.se

En god jul och ett gott nytt år
tillönskas våra läsare!